

DET PRIVATE FORBRUG PR. INDBYGGER - DANMARK INDtager EN 17. PLADS

Det danske private forbrug pr. indbygger ligger kun på en 17. plads i OECD, selvom vi er blandt verdens syv rigeste lande. Vores nationale indkomst er således høj. Men vore private forbrugsmuligheder er små. Det skyldes, at politikerne har prioriteret det offentlige forbrug højt på bekostning af det private forbrug. Med et højt offentligt forbrug følger nemlig høje skatter og dermed lavere reale disponible indkomster i den private sektor. Dermed bliver husholdningernes forbrugsmuligheder tilsvarende mindre. Det offentlige forbrug er vokset med ca. 110 pct. siden 1970 – det private forbrug er i samme periode kun steget med ca. 70 pct. Derfor har Danmark i dag en af de største offentlige sektorer i verden. Når borgerne bruger deres egne penge på privat forbrug, får de præcis, hvad de vil have. Det gør de ikke, når forbruget styres af det offentlige og politikerne.

Væksten i det offentlige forbrug har været på 1½ pct. årligt i gennemsnit under VK-regeringen. Det er 50 pct. mere end budgetmålsætningen. Det svarer til et budgetskred på ca. 6 mia.kr. Budgetskredet medfører, at et fremtidigt råderum til lavere skat og privat forbrug er reduceret med 6 mia.kr. For de penge kunne topskatten have været reduceret fra 15 til 9 pct. Dermed ville den øverste marginalskat udgøre knap 58 pct. frem for 63 pct. som i dag. Det ville bidrage med ca. 9.000 personer ekstra i beskæftigelse i form af flere arbejdstimer. Såfremt beskæftigelsesministeren har en præference for øget beskæftigelsesfradrag, så kunne det nuværende beskæftigelsesfradrag have været fordoblet. Det ville have øget beskæftigelsen med knap 5.000 personer. Dette er et eksempel på, at offentligt forbrug fortrænger privat forbrug og beskæftigelse.

Regeringen lægger endvidere op til at øge det offentlige forbrug med i alt 10 mia.kr. eller 13.000 ekstra offentligt ansatte frem til 2010. Alternativet hertil kunne f.eks. være nulvækst. Det ville frigøre 10 mia.kr. til lavere skat (svarende til at man f.eks. kunne reducere topskatten med 10 pct. enheder), som vil kunne øge det private forbrug med op til næsten 2.000 kr. pr. dansker.

I de fleste opgørelser over forskellige landes velstand er Danmark højt placeret. Det skyldes, at man ofte bruger BNP pr. indbygger, som indikator for velstand. Tal fra Finansministeriet¹ viser, at Danmark indtager en 7. plads i verden, når der ses på BNP pr. indbygger (købekraftskorrigeret).

BNP som indikator for borgernes velstand?

BNP-velstandsindikatoren medregner blandt andet det offentlige forbrug, som er bestemt og organiseret af politikerne og den offentlige sektor. Den enkelte borger bestemmer ikke over det offentlige forbrug. Tværtimod er borgerne afhængige af, at politikerne tildeler dem serviceydelser. Herudover er der meget, der tyder på, at den offentlige sektor ikke er drevet lige så effektivt som den private sektor. F.eks. har Finansministeriet² beregnet, at produktiviteten i den offentlige sektor faldt med ca. 1 pct. om året eller i alt 10 pct. op gennem 1990'erne. Til sammenligning er der i den private sektor erfaringsmæssigt en vækst i produktiviteten på ca. 2 pct. om året³. Finansministeriets undersøgelse tyder således på, at

¹ Finansministeriets svar på §-20 spm S 332 d. 4. april 2005

² Budgetredegørelse 2001, Finansministeriet

³ Der skal gøres opmærksom på, at den offentlige sektor ikke kan forventes at have en vækst i produktiviteten på lang sigt, der helt svarer til gennemsnittet i den private sektor. Det skyldes, at den offentlige sektor i høj grad producerer serviceydelser, der er meget løntunge. I en sådan produktion er mulighederne for

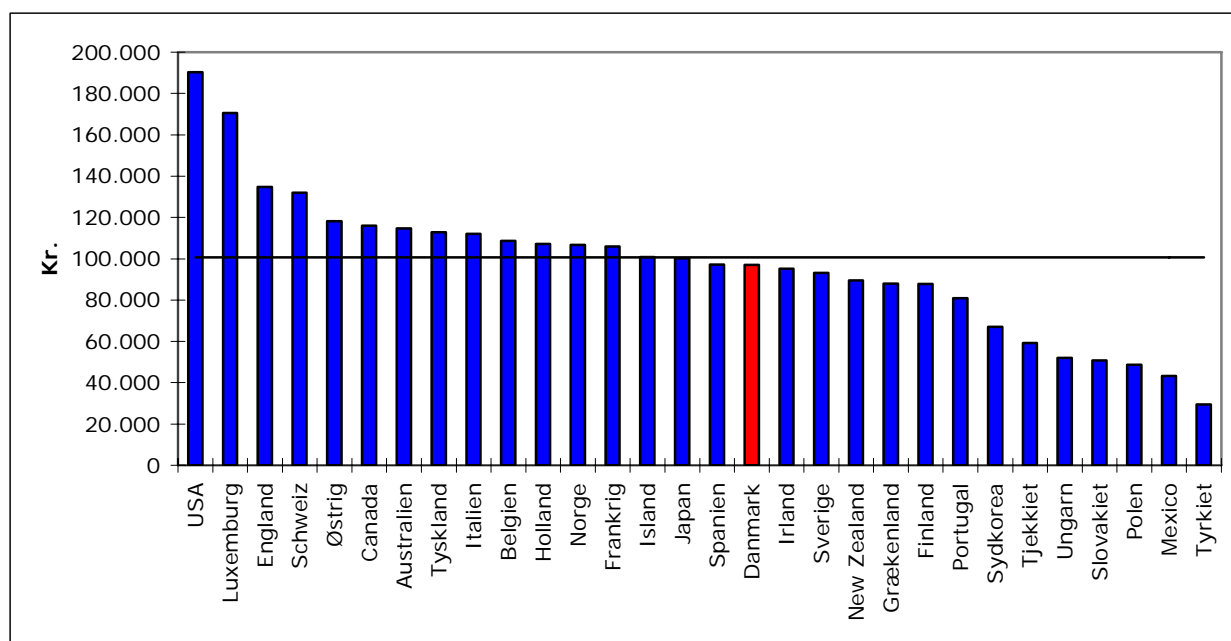
borgerne ikke får tilstrækkelig med service for de 400 milliarder skatte kroner, der i dag anvendes på offentligt forbrug.

Det private forbrug som velstandsindikator – Danmark ligger under EU-25 gennemsnittet

En alternativ velstandsindikator er det private forbrug pr. indbygger. I modsætning til det offentlige forbrug er det den enkelte borger, der suverænt bestemmer over det private forbrug⁴. Når der ses på niveauet for det private forbrug pr. indbygger (købekraftskorrigeret) ligger Danmark på en 17. plads (med 97.061 kr. pr. indbygger i 2002) blandt OECD-lande. Dermed ligger Danmark under niveauet for EU-25, jf. figur 1 og bilag 1.

Niveauet er således lavere end i lande som Danmark normalt ligger over i velstandsmålinger. Det drejer sig bl.a. om Spanien, Italien og Belgien. Lande som UK og USA har et privat forbrug pr. indbygger, der ligger ca. 40 hhv. 100 pct. over niveauet i Danmark.

Figur 1. Købekraftskorrigeret privatforbrug pr. indbygger, 2002

Anm.: Linien angiver EU-25 gennemsnittet

Kilde: Finansministeriets svar på §-20 spm S 332 d. 4. april 2005

Lavt privat forbrug skyldes den store offentlige sektor

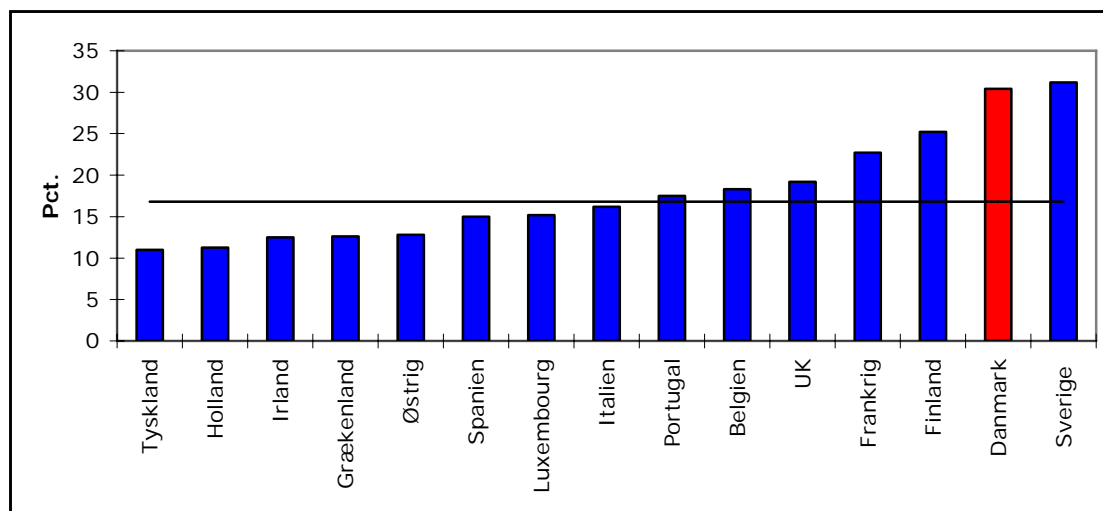
Når det private forbrug pr. indbygger er relativt lavt i Danmark, skyldes det, at man politisk har prioriteret at skabe en meget stor offentlig sektor. Det afspejler bl.a., at opgaver, der i andre lande varetages i den private sektor, i højere grad håndteres i den offentlige sektor i

produktivitetsstigninger mindre end i f.eks. landbrug og industri, hvor investeringer i kapitalapparat, stordriftsfordele mv. i højere grad kan øge produktiviteten

⁴ En indvending i forhold til det private forbrug pr. indbygger som velstandsindikator er, at det private forbrug i enkelte år kan være ekstraordinært lille (eller stort) som følge af, at borgerne vælger at udskyde en stor del (lille del) af forbruget til senere perioder gennem opsparing.

Danmark. Det ses bl.a. ved, at der i Danmark er næsten dobbelt så mange offentligt ansatte som i EU-gennemsnittet (når der ses på antallet af offentligt ansatte i forhold til den samlede beskæftigelse)⁵, jf. figur 2.

Figur 2. Offentlig beskæftigelse i pct. af samlet beskæftigelse i 2003, EU-15 lande

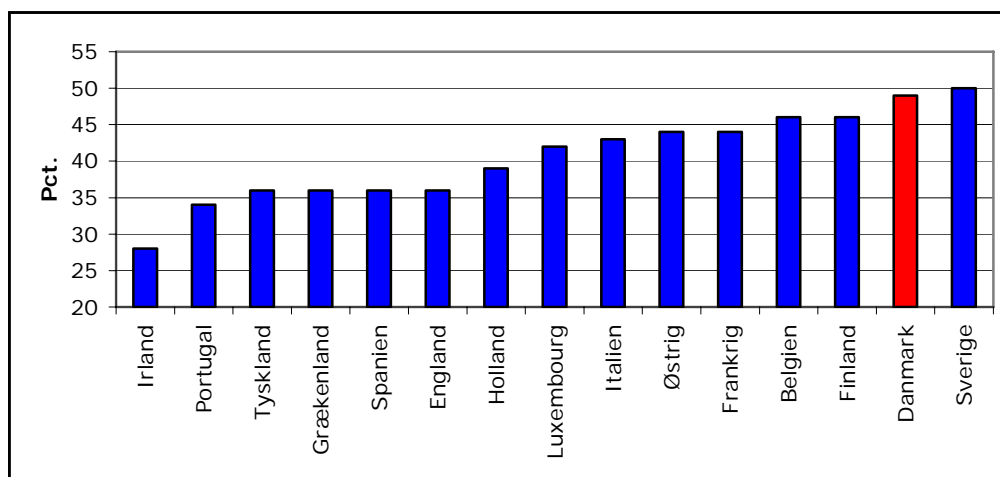

Anm.: Linien angiver et vægtet EU-15 gennemsnit

Kilde: OECD Economic survey of Denmark 2005 og Eurostat

Den meget store offentlige sektor bidrager til, at Danmark har det næsthøjeste skattetryk i EU, da udgifterne finansieres af skatter⁶, jf. figur 3.

Figur 3. Skattetryk i pct. af BNP i EU-15, 2002

Kilde: OECD Taxing Wages 2003-2004, Table A, s. 464

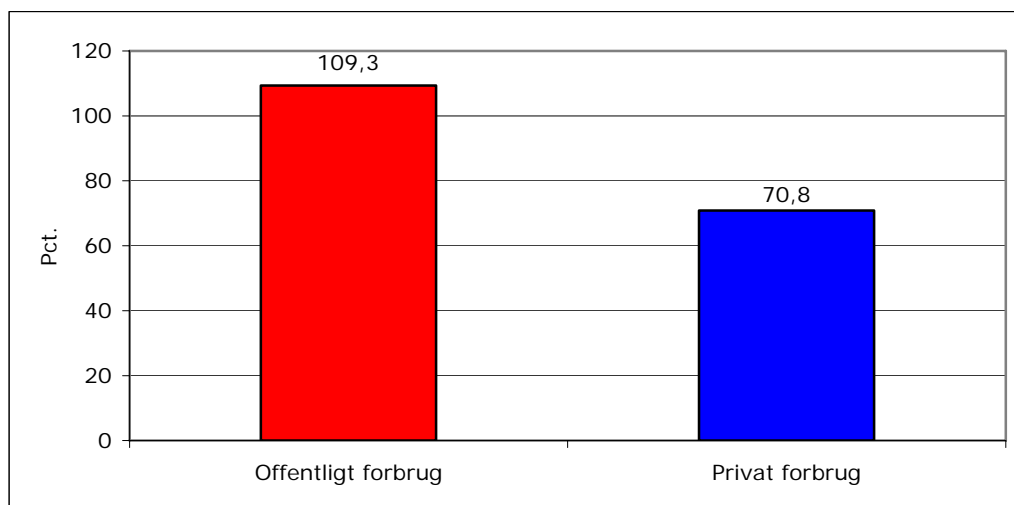
⁵ Se CEPOS-notat af 8. marts 2005

⁶ De offentlige udgifter indeholder ud over det offentlige forbrug også udgifter til overførselsindkomster (ca. 258,0 mia.kr. i 2005 i følge Økonomisk Redegørelse august 2005). Hertil kommer bl.a. renteudgifter, ulandsbistand, offentlige investeringer, bloktilskud til Færøerne og Grønland.

50 pct. højere vækst i det offentlige forbrug end i det private forbrug siden 1970

De høje skatter reducerer danskernes reale disponible indkomster og dermed forbrugsmuligheder. Det er derfor i høj grad politiske beslutninger om en stor offentlig sektor og høje skatter, der medvirker til et internationalt lavt privat forbrug pr. indbygger. Siden 1970 er det offentlige forbrug steget med ca. 110 pct., mens det private forbrug er steget med ca. 70 pct., jf. figur 4. Dermed er det offentlige forbrug steget 50 pct. mere end det private forbrug siden 1970.

Figur 4. Væksten i offentligt og privat forbrug, 1970-2004

Kilde: Danmarks Statistik, www.statistikbanken.dk, tabel NAT02X

Forbrugskred i det offentlige forbrug reducerer fremtidige skattelettelser.

De seneste tal fra Danmarks Statistik viser, at væksten i det offentlige forbrug i 2004 var på 2 pct., i forhold til en budgetteret stigning på 0,7 pct. Siden regeringen tiltrådte har væksten i det offentlige forbrug været på gennemsnitligt 1,5 pct. årligt (2001-2004), mens man budgetterede med 0,9 pct. Dette svarer til en budgetoverskridelse på ca. 50 pct. eller ca. 6 mia. kr. For de penge kunne topskatten have været reduceret fra 15 til 9 pct. Dermed vil den øverste marginalskat udgøre knap 58 pct. frem for 63 pct. som i dag. Det ville bidrage med ca. 9.000 personer ekstra i beskæftigelse i form af flere præsterede arbejdstimer. Såfremt beskæftigelsesministeren har en præference for øget beskæftigelsesfradrag, så kunne det have været fordoblet, hvilket ville øge beskæftigelsen med knap 5.000 personer. Dette er et eksempel på, at offentligt forbrug fortrænger privat forbrug og beskæftigelse. Ovenstående illustrerer nødvendigheden af en stram styring af det offentlige forbrug. Udviklingen illustrerer også, at skattestoppet ikke har været tilstrækkeligt til at sikre budgetdisciplin.

Regeringen lægger op til at øge den offentlige sektor yderligere

Regeringen lægger op til at øge det offentlige forbrug med ½ pct. eller 2 mia.kr. årligt frem til 2010. Det indebærer, at det offentlige forbrug i 2010 er i alt 10 mia.kr. større end i dag, svarende til, at der er 13.000 flere offentligt ansatte end i dag⁷.

⁷ Finansredegørelse (2004) og Økonomisk Redegørelse (august 2005), Finansministeriet

Alternativet hertil kunne f.eks. være nulvækst i det offentlige forbrug. Det ville frigøre 10 mia.kr. til lavere skat (svarende til at man kunne lette topskatten med 10 pct.enheder), som vil kunne øge det private forbrug med knap 2.000 kr. pr. dansker.

Bilag 1

**Tabel 1. Købekraftskorrigeret privatforbrug
pr. indbygger, danske kroner, 2002**

1.	USA	190.285
2.	Luxemburg	170.532
3.	England	134.744
4.	Schweiz	131.957
5.	Østrig	118.236
6.	Canada	116.041
7.	Australien	114.691
8.	Tyskland	112.764
9.	Italien	112.062
10.	Belgien	108.643
11.	Holland	107.206
12.	Norge	106.606
13.	Frankrig	105.967
14.	Island	100.874
	EU-25 gennemsnit	100.677
15.	Japan	100.290
16.	Spanien	97.093
17.	Danmark	97.061
18.	Irland	95.182
19.	Sverige	93.153
20.	New Zealand	89.521
21.	Grækenland	87.887
22.	Finland	87.863
23.	Portugal	80.916
24.	Sydkorea	67.021
25.	Tjekkiet	59.205
26.	Ungarn	52.083
27.	Slovakiet	50.844
28.	Polen	48.594
29.	Mexico	43.320
30.	Tyrkiet	29.535

Kilde: Finansministeriets svar på §-20 spm S 332 d. 4. april 2005